

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 11 Ἰουλίου 1920

ΑΡΙΘ. 692

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ : Ἐνα ὄνειρο.
Α. WEGNER : Εἰκόνες ἀπὸ τὸν πόλεμο
Κ. ΠΑΡΩΤΑΚΗΣ : Δὸν Κιχότης.
Π. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ : Ὁ μετανάστης.
Μ. ΜΑΛΙΑΚΑΣΗΣ : Γιὰ κάποιον...
ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΗΣ - Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ : Ὁ Δὸν Κι-
χότης (συνέχεια).
Ο "ΝΟΥΜΑΣ" : Φαινόμενα καὶ πράγματα.

ΛΙΛΗ ΙΛΚΩΒΙΔΗ : Στὸ πλάι τοῦ ἄντρα.
ΣΠ. ΜΟΥΛΙΟΣ : Ἡ δυστυχία ποὺ ὑπάρχει στὸν κόσμο!..
ΦΟΥΛΛΑ ΦΥΛΛΗ : Γιὰ τὴν «Ἀνάσταση τοῦ Δασκάλου».
Γ. ΒΛΑΤΗΣ : Χάρισμα σκλάβας καρδιάς.
Ν. ΧΡΗΣΤΙΑΝΗΣ : Τραγοῦδιον.
Μ. ΦΙΛΗΝΤΗΣ : Γλωσσολογικά—Ἦσκιος
ΑΠΟ ΒΛΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΛΟΜΑΔΑ : Ἡ Κοινὴ γνώμη.—Χωρὶς γραμματόσημο.

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ

1

Στοῦ κήπου τὶς ψαθένιες πολυθρόνες
Καθόμαστε μονάχοι· στὴ ματιά μου
Ξανάλαμπαν τὰ πάσθενα ὄνειρά μου
Σὰ δυὸ σταγόνες.

Καὶ μοῦλεγες : ἡ νιότη ἂν στὴν καρδιά μας
Ἀνθίζει, ἄς πάει ὁ Χρόνος νὰ γυρίσει —
Τὸ πρόσωπο μονάχα μᾶς σφραγίζει
Καὶ τὰ μαλλιά μας.

Πονόψαχη ! Μ' ἀρέσει νὰ γελιοῦμαι,
Κ' εἶναι γλυκὸ τὸ πάλσαμο ἀπ' τὰ χεῖλη
Τῆς νιότης σου, ποὺ μ' ἄφισες τὸ δέλι,
Πρὶν χωριστοῦμε.

Ἐλλογημένα χρόνια ἐσὺ νὰ ζήσεις,
Πολλά, χωρὶς τὶς λαγκαδιές ποὺ παίρνουν
Τὴ φωνή μας, καὶ πῶς μᾶς τὴ φέρουν,
Νὰ ξερπυτήσεις !

Μητέρα νάσαι πάντοτε ὅλη ἡ πλάση
Γιὰ σένα, στοργικὰ σὰν τὴ ματιά μου,
Ὅπου μαζεύτη ἡ ἀπέραντη ἐρημιά μου
Νὰ σ' ἀγκαλιάσει !...

2

Μὰ τὰγαπῶ ὅσα ἡ Μοῖρα μοῦχει φέρει ! —
Οἱ πλάνες, τὰ φαρμάκια, ἡ ἄγρια μπόρα,
Κι ὁ σεισμός, στοργικὰ μοῦ ἦτανε δῶρα
Ἀπὸ ἅγιο χέρι.

Καὶ ξαίρω ποὺ οἱ ἀγῶνες κ' οἱ καημοὶ μου
Χρειάζονταν· πὼς ὅ,τι ἔχω περάσει,
Βουλή θεϊκὴ ἦταν, ποῦθε νὰ χαλάσει
Τὴ φυλακὴ μου.

Κι ἂν, μιὰ στιγμή, μὲ παίρνει ἡ ἀδυναμία,
Καὶ ξάφνου ἡ μοναξιά μου μὲ τρομάζει,
Σὰν τὸ παιδί, κὶ ὅλη ἡ ζωὴ μοῦ μοιάζει
Σὰν ἔξορα,

Κι ἂν, βλέποντάς σε, νιώθω στὴν καρδιά μου
Καινούργιο πόθο, ἂν λαχταρῶ στὰ μπλάβα
Ματάκια σου νὰ δέσω πάλι, σκιάδα,
Τὴ λευτεριά μου :

Δὲν ξεχνῶ πὼς τὰ ὀλόφωτα λιβάδια
Τῆς ἐρημίας μου ἀγαπᾷς ἐσὺ, τὰ γέρι
Τῆς λευτεριάς μου, ποὺ γιὰ σένα ξαίρει
Τὰ μύρια χάρδια.

Καὶ μὲ γλυκαίνει μ' ἄγια εὐγνωμοσύνη
Γιὰ τὸ μεγάλο θησαυρὸ ποὺ τώρα,
Σὰ διάδηκε ὁ σεισμός καὶ ἡ ἄγρια μπόρα,
Μοῦχει ἀπομείνει...

Ναί, κόρη μου, ἂν ἡ νιότη στὴν καρδιά μας
Ἀνθίζει, ἄς πάει ὁ Χρόνος νὰ γυρίσει —
Τὸ πρόσωπο μονάχα μᾶς σφραγίζει
Καὶ τὰ μαλλιά μας !

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ARMIN WEGNER

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ

Βαγδάτη, Μᾶης τοῦ 1918

Καὶ σὺ, μητέρα μου, γέννησες τοὺς γιούς σου γιὰ
τὸν ὄλεθρο. Καὶ σὺ πείνασες καὶ πάλεψες μὲ ἀγω-
νία, καὶ ὑπόφερες ἄβυσσονα γιὰ νὰ ὀρμίσουν τὰ παιδιὰ
σου γιὰ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου. Καὶ στὸ γεροντικὸ σου
ἀκόμα κορμὶ φωνάζει μιὰ βάρβαρη ἐποχὴ : Γέννησε
ἄλλη μιὰ φορὰ. Γίνε ἄλλη μιὰ φορὰ μητέρα, γιὰ νὰ ὑ-
πάρχει φρέσκο αἷμα, ποὺ θὰ χυθεῖ μέσα στὰ χαρακώ-
ματα καὶ ἀπάνω στὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Ἄχ, αὐτὸ τὸ μεγάλο ψέμα, ποὺ δὲ θὰ τὸ ξεχάσου-
με ποτέ μας, αὐτὸς ὁ ψεύτικος ἥλιος ποὺ ἐφώτιζε τὴν
προϊστορικὴ ἐποχὴ τῆς παιδικῆς μας ἡλικίας. Μὰ γιὰ
ποιοὺ σκοποὺ ἀγωνιστήκαμε λοιπόν; Γιὰ ποιοὺ σκο-
ποὺ ἐδουλέψαμε κ' ἐλπίζαμε τόσα χρόνια; Γιὰ τί ἐ-
φτιάσαμε σιδηροδρόμους καὶ πλοῖα; Γιὰ τί ἰδρύσα-
με σχολεῖα, ἐργοστάσια καὶ νοσοκομεία; Πιστεύαμε
πραγματικὰ πὼς κατορθώσαμε νὰ συνδέσουμε τοὺς
λαοὺς καρδιά μὲ καρδιά, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ κοινα-
λήσουν τὰγαθὰ τῆς γῆς ἐκεῖ ποὺ ἔλειπαν, καὶ γιὰ νὰ

εξελείψουμε από τον κόσμο τη φτώχεια.

"Αχ, αυτό το μεγάλο φέμα!

Τόσα θανάτα του πνεύματος και των χειρών, μόνο και μόνο για ναποχτήσουμε τα μέσα να μεταφέρουμε γρηγορότερα στρατιώτες εκεί που θάβρισκαν άλλους ανθρώπους για να τους σκοτώσουν. Για να κοιβήσουμε ωπλισμένους δολοφόνους στις πιο μακρινές θάλασσες κι άντρες ποφούς και φρόνιμους και γενναίους για το έργο της σφαγής, ή για να στείλουμε μακριά τα όργανα και βασανιστήρια του θανάτου. Τρεις χιλιάδες χρόνια είχαμε μέσα μας τον πόθο να πετάξουμε στον άερα κι όταν τελειώντων πραγματοποιήθηκε αυτός ο πόθος, πετάξαμε ψηλά και οήξαμε το θάνατο από τον ουρανό κάτω στη γήις!

Χτες έφτασαν οι αιχμαλώτοι "Αγγλοι από το Κούτ-ελ-Αμάρα. Τους περνούσανε μέσα από τα στενά του παζαριού σε μακριές σκοτισμένες σειρές, ανάμεσα από τα πλήθη των εμπόρων και πουλητάδων του δρόμου, που χάσειαν κοιτάζοντας, έτσι, που ακούγοντας τα γλενάσματα των ερχατών και τους ψιθυρισμούς των σκράφηδων, να πιστώνονται διπλά πόσο βαθειά είχαν ταπεινωμένοι. Από πίσω τους ακολουθούσε μια άμετρητη σειρά από στρατιές κινήλες, δεμένες ανάμεταξύ τους με τα σκοινιά των καπιστριών. Στις ράγες τους κοιβιζούσαν το άθλιο βάρος εκείνων, που άδυνατισμένοι από την πείνα και την άρρώστεια δεν μπορούσαν να σταθούν στα πόδια τους, που είχαν σχεδόν πάψει να κινούνται και κρεμόντουσαν σαν άηρηχα δέματα πάνω στα ξύλινα σχαμιά των καμηλών. Από τα παντελόνια τους, που είχαν το χρώμα του ηλιού, έβγαιναν τα γόνατά τους, κοκκινισμένα από τον ήλιο, ποτισμένα, και το πεσί τους μαδημένο, σαν κορβί. Με τα μακριά και στεγνά τους δάχτυλα άρπαζαν τ' άγγούρια που τους έπρόσφεραν μερικά σπλάχνικά χέρια, και δάγκαναν με λαμαργία τη δροσερή τους ούσια. Παρακάτω τριλλίζανε μερικές μισόγυμνες και ξεπόλητες μορφές, που είχαν δώσει το παλιό τους ή το ρούχό τους για να πάρουν μια φούχτα κορμιάδες. Στις μυτερές τους πλάτες κρεμόντανε, σαν άπάνω σε ξύλο, το ξεσκισμένο τους πουκάμισο, που σε κάθε τους βήμα τους ξεσκέπαζε τα μέλη τους. Τα φρυχτά κουρασμένα τους κεφάλια, σκεπασμένα με τα καπέτα των τροπικών κλιμάτων, έφρεμαν άπάνω στα σώματά τους σαν τα μεστά κεφάλια της παλαρουνάς. Οι "Αραβες είχαν τοποθετήσει εμπρός στις πόρτες τους πήλινα κανάτια γεμάτα με νερό, αλλά οι Τούρκοι στρατιώτες έσπρωχναν στην μπάντα τους διψασμένους "Ινδούς. Κάθε τόσο σταματούσε και μια καμήλα για να τραβήξει απότομα την άλλη που έρχόταν από πίσω της, και τότε χτυπούσαν οδυνηρά τα κρεμασμένα σκέλη του θλιβερού της φορτίου, που μόλις ανάσαινε άκόμια. Καιιά φορά νόμιζες ότι από το τριάνταγμα θα πέφτανε αυτά τα μάτια έξω από τις στεγνές τους κοιλότητες για να σβύσουν μέσα στη σκόνη, από κάτω από τα πετήματα των ζώων, που ενώ έμηρούσαν με άφρισμένα χέλια, άποτελούσαν μια φοικαλέα άνωσιδα δυστυχίας, που έβγαινε από το σκοτεινό παζάρι για να βουτηχτεί πάλι στο φλογερόν ήλιο της έρημου.

Τό βράδι έτέρασα από την κατασκήνωση των αιχμαλώτων. Τα κορμιά τους είχαν ξεπλωμένα άπάνω στη στραχτιά σκόνη, σαν κόκκαλα καρδουνιασμένα.

Οι μικρόσωμοι Γκούρκας και οι λεπτοί Σίκυς με κοιτάζαν με τα έξωτικά τους μάτια γεμάτα με πόθο, με μάτια, που από το βάθος τους έφεγγε μια φλόγα πανάρχαιας θεολατρίας. Ανάμεσα σ' αυτούς, τυλιγμένες σε κουρέλια, παιδιάτιζες ξανθές μορφές, με άθώα έκφραση, που μόλις είχαν άφίσει την άγκαλιά της μητέρας τους. Και καθώς τους είδα έτσι ξεπλωμένους, μισόγυμνους, άτελεισμένους, έντελως άφισμένους στη δροσιά της νύχτας, είπα μέσα μου:

—Περίεργο να υπάρχει άκόμια από κάτω απ' αυτούς τους κολασμένους μια γή, που να μπορούν να κοιμηθούν άπάνω της, περίεργο να μην καιει ο ήλιος και από κάτω από τα κορμιά τους, και να μην είναι τα πόδια τους άκοιμισμένα ή άπάνω σε μυτερά παλούκια ή άπάνω σε καμιά καμένη σάραζ αντί στη φλογισμένη έρημο. . . . άλήθεια ή γή είναι πιο σπλάχνική από μας.

Και όμως, αυτά είναι όσα έγιναν σε μια μονάχα ώρα, το έκατομμυριοστό της άθλιότητας που φωνάζει από όλα τα μέση της γής και ζητάει άπολύτρωση.

"Αχ, μητέρα μου, τι φτωχοί και άδύνατοι που γινήσαμε. Πεθαίνουμε από ντροπή, γιατί είμαστε άναγκασιμένοι να ζούμε σ' έναν κόσμο που τόσο λίγο μοιάζει με την εικόνα της ψυχής μας. Και σ' άναγκάστηκες να προσφέρεις θυσία σ' ένα θεό που δεν τον λάτρεις. Και οι δικοί σου οι γιοι κρέμονται στον λίκονα ενός τροχού που άπειλεί να τους ξεσκίσει. Δεν έπιστεύαμε ότι είμαστε άτρωτοι; Δεν είχε λουστεί ή ψυχή μας στο δροκόντειο αίμα της φοικητής αυτής έποχής; Κι όμως μας φοβίζει και μας τυραννεί ο σίκτος και ή άγάπη. Έχομε κ' έμεις στην ψυχή μας σαν το Σίγφριδ ένα σημείο τρωτό, και απ' αυτό το μικρό άνοιγμα μπαίνει μέσα το σπληρό δόση και μας ξεσκίζει βαθειά την καρδιά μας.

Ο γιός σου

(Μετάφρ. Β. Α.)

ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗΣ

Στόν Κ. ΚΑΡΘΑΙΟ

Οι Δόν Κιχώτες πάνε άμπρός και βλέπουνε ως την άκρη του κονταριού που έκρέμασαν σημαία τους την "Ιδέα. Κοντόφθαλμοι όραματιστές, ένν δεν έχουν δάκρι, για να δεχτούν ανθρώπινα τη χλεύη τη χυδαία.

Σκοντάφτουνε στη Λογική και στα ραβδιά των άλλων. άστειλ δαρμένοι σέρονται καταμερίς του δρόμου, ο Σάντσος λέει: «δὲ στόλεγα, μα εκείνοι των μεγάλων όνειρων άξιοι μένουνε και: «Σάντσο, τ'άλογό μου!».

"Έτσι άς το θέλει ο Θεοφανές. Έγώ τους είδα, μέσα στην ιστορία μιας Ζωής, τους μηχανικούς ίππότες άποσταμένοι να σταθούν και, με μικρή άνέσζ, με μάτι άγοφάτις χίμαιρες να κρηνηθούν τις πρώτες.

Άραδιαστά τους είδα εγώ, πεσμένους στα χαντάκια. Ξαρκάτωτοι να ήλιάζουνε την άνοιχτή πληγή τους, κι ακούοντας πόσον άπλά λαλούνε τα πουλάκια, να κλαίνε μάτια που έζησαν στον κόσμο τη ζωή τους.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ